ברה שנה וזרע שתים בו'. נרה שתים חרע שנה אחת לא נקט אלא

(ס) דנראה דוקא כגון שנרה וזרע ונרה אבל נרה בזה אחר זה אפי׳ רבי

אחא מודה דאינה חזקה דמה מועיל חרישה כל כך שחורשה ב' שנים

בלא זריעה: לכוטוטי מאי. תימה לרשב"א דהיכי מוכח מהכא

דלמעוטי נירא קאתי דלמא קסברי

רבנן נירא הוי חזקה והא דלריך ג׳

שנים מיום ליום משום דעד חלת

שנין מיזדהר איניש בשטרא כדמפרש

ברים פירקין ואפי׳ לא עשה באותו

שלש אלא ניר הוי חוקה דלא עביד

איניש דכרבי לארעיה ושתיק: מאר

בינייהו. וא"ת טובא איכא בינייהו

דשלש בצירות יכולין להיות בשתי שנים

שבסוף שנה בלר וב' בלירות אחרי כן

בשתי שנים ואומר ר"י דמשמע ליה

דג' בלירות שלמות כל שנות הבלירות ^א

אבל תימה לר"י אמאי לא משני דאיכא

בינייהו חרפי ואפלי כדאמרינן בפ"ב

דע"ז (דף עה.) כמה מיישנן י"ב חדש

רשב"ג אומר מגת לגת מבד לבד היינו תנא קמא איכא בינייהו חרפי ואפלי:

הין לו שלשים אילנות. (י) ונראה

דדוקא שלשים אבל ט׳ אילנות גדולים

ממטע שלשה לבית סאה ואכל אחת

בשנה זו ואחת בשנה זו לא הויא חזקה

מידי דהוה אשלשים היכא דלא באזי

בזויי והני אילנות לא בגדולים איירי

דגדולים לא הוו אלא ג׳ לבית סאה

כדאמרי׳ בפ׳ לא יחפור (לעיל דף כו:):

ממשע י' לבית סאה. פ״ה לפחות

הוו סמיכי ביותר והוו כיער ולא הוי

חזקה ואין נראה דהא מוכח בשמעתין

דאכלן רצופין הויא חוקה דפריך רבא

אנהרדעי אלא מעתה האי אספסתא

במאי הני ליה ולרשב"א נראה ליישב

פ״ה דלקמן איירי שאוכל כל האילנו׳

שהן הלופים הויא חזקה (נ) אע"פ שהן

שהרי אכל העומדים ליעקר ואותן

העומדים להתקיים אבל הכא שאינו

אוכל כל אילנות אלא ג' בכל שנה

אם היו ל"ג אילנות בג' סאין הרי יש

בהן ג' אילנות העומדין ליעקר וכשהוא

בהן ב' או ג' שעומדין ליעקר ובעינן בכל שנה שיחכל ג' מאותן

העומדין להתקיים וביותר מבית סאה לעשרה נראה דלא קנה קרקע כל עיקר ב ולא כפ״ה דפי׳ דדוקא בכל הקרקע הוא דלא הוי חזקה אבל

במה שלריך לאילנות הוי חזקה: בובטע עשרה דבית באה. קשה לר"י

דמאי שנא חזקה ממכר (ח) דגבי קנה ג' קנה קרקע ועשרה לבית

סאה הוו מפוזרים ולא קנה קרקע דבעשר לבית סאה יש מאתן וחמשין

לכל אילן ובהמוכר את הספינה (לקמן דף פב:) גבי קנה ג' כו' אמר

כמה יהא ביניהן משמנה ועד שש עשרה אבל יותר מי"ו הוו מפוזרין

וכשיש ביניהן י"ו הוי לכל אילן ח' (ש) מכל לד סביבותיו דהיינו טבלא של י"ו על י"ו עגולה שהחילן יונק סביבותיו בשוה וי"ו על י"ו

מרובעים הוו מאתן וחמשין ושית דל רביע מינייהו דמרובע יתר על

העיגול רביע לא ישאר אפי׳ מאתים אלמא לא הוי כשיעור י׳ לבית

סאה ושמא יש לחלק בין מכר לחזקה דגבי מכר ודאי לא אמר

דקנה קרקע אם אינן רצופין כדרך שבני אדם רגילין ליטע ודרך בני

אדם אין להרחיק יותר מי"ו אמה אילן מאילן אע"פ שנכנסת יניקה

של זה בתוך יניקה של זה שחילנות גדולים יונקין י"ו חמה מכל לד

ולכך אין דרך להרחיק אילן מאילן כל שיעור יניקתם דהיינו ל"ב

דח"כ לח יטע חיש בשדה גדולה אלא ב׳ אילנות או ג׳ אבל גבי חזקה

הויא חזקה כשיעור יניקה אע"פ שהן מרוחקין כשיעור יניקה אבל

קשה לר"י דיפה כח הדיוט מכח הקדש דגבי הדיוט קנה שלשה קנה

קרקע משמנה ועד י"ו גובי הקדש תניא בסוף המוכר את הבית

(לקמן דף עב.) הקדיש שלשה אילנות ממטע עשרה לבית סאה הרי זה הקדים את הקרקע פחות מכאן או יותר על כן לא הקדים את הקרקע מאי שנא הקדש ממכר ופי׳ הקונטרס

ובהמוכר את הספינה (שם דף פג. ד"ה כמה) פירש גבי

את הבית (שם ד"ה ממטע) דהתם בדעת

תליא מילתא אבל גבי הקדש ביניקה תליא מילתא

מבית סאה לעשרה אילנות

משום רבותא דר' אחא דאפי' הכי הויא חזקה ואומר ר"י

ל) [ע' מוס' לקמן לג: ד"ה מאן], ב) [יכמות מה], ג) ג" כש"ל שיגדור ג' גדידות בדלי"ת והוא מלשון גודו האלכא, ד) כש"ל מ"ן, ה) אכל

אילנות גדולות ממטע ט' ג'

לבית סאה כ״ה במהרש״ל. ובדפו״ר ובמהרש״א בנרסא:

ע א מיי׳ פי״ב מהל׳ טוען

ע א מייי פיייב מהכי טוען ונטען הלי ט סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סיי קמא סעי ה וסעי ט: עא ב מייי שם הלי א נוש"ע שם ס"ח: עב ג מוש"ע שם פעיף מו: עג ד מיי שם הלי יט מוש"ע שם פעי יו:

רבינו נרשום

לחודייהו כי אם מידא דבעל הבהמות לידא דרועה ומידא דרועה לידא דבעל ומיז א דוונה ליז דבעל הבהמות משום הכי יש להן חזקה. פיס' ר' ישמעאל אומר שדה בית הבעל לא צריך לאחזוקי בה ג' שנים רצופות שלימות כי אם ג' חדשים בסוף שנה ראשונה וג' חדשים בתחלת שוה אחרווה וי"ר בתחלת שנה אחרונה וי״ב חדשים של אמצעית דפחות מיכן לא חשיבי ג' שנים ולהכי נקט ג' חדשים דג' תבואות בעינן בג' דג' תבואות בעינן בג' שנים ובג' חדשים מתגדלות תבואה של שעורים ושל שבולת שועל ולכלן לועזין טרמיי"ש. לימא ניר איכא בינייהו דר' ישמעאל משום בינייה דו שממאל משום הכי בעי ג' חדשים ולא פחות דאם נייר ליה לקרקע לא הויא חזקה עד ג' שנים שלמים ג) דעבד ליה ניר דניר הוה חזקה: ואפי׳ יום אחד סגיא. דביום אחד מצי למעבד בה ניר: פירא רבא. דר׳ ישמעאל סבר בעינן שלשה חדשים דאיכא בהו פירא רבא וגמר פירי בעינן ור׳ . עקיבא סבר בפירי זוטרא כגון אספסתא דבחדש אחד נגמר כולו פריו סגי והויא חזקה: נרה שנה וזרעה שתים. ושתיק דאם איתא . רשלו הוא הוי מחי והואיל דשלו הוא הוי מחי והואיל דלא מחי הוי חזקה: מימר אמר. המערער: כל שיבא דכרבא ליעיילו בה. כלומר ולואי שיביאו כל אותן כלי אומנות שלהן . רכרבי בהז וליכרבו לארעאי ולרבי בהן הילובו לאועאי ולאחר כן שהיו מתקנים אותה הייתי מוחה. שיבא לועזין רישט"ל שמכסין בו את התבואה לאחר שיהא זרועה. אמר רב נחמן בר זרועה אמר רב נחמן בר יצחק וכי מאי רבותא היא למיחשב גברי דסבירא להו דניר הוה חזקה. והא רב ושמואל ור' ישמעאל ור' עקיבא דמתני׳ דגברי רברבי עקיבא דמתני דגברי רברבי נינהו וסבירא להו כוי. כדאמרן לעיל. אלא דכולי עלמא ניר לא הוי חזקה. זו דברי ר' ישמעאל ור' עקיבא דבעי כל חד וחד . שיעוריה כדקתני מתני׳ אבל מקוטעין דלא הוי חזקה כל שכן וכל שכן דניר לא הוי חזקה דבחד יומא מצי למעבדיה: ג' בצירות. דהיינו ג' שנים ולא ניר: מאי בינייהו. בין רב ובין לשמואל בין למר ובין למר לשמואל בין למר ובין למר ג' שנים אמרינן דבעינן חזקה: אמר אביי דקל נערה. דבחורה היא ובכחה עומדת וטוענת פרי ב' פעמים בשנה בב' שנים של חזקה סגיא משום דבדקל נערה מצי לגדור ג' גדירות בב' מצי לגדור ג' גדירות בכ' שנים: פיסקא אבל בשדה אילן שגדל שם התבואה נמי. קייצו תאנים. ה"ג אמר אביי מדר' ישמעאל נשמע היו לו ל' אילנות נשמע היו לו ל' אילנות ממטע עשרה לבית סאה די' אילנות צריכין בית סאה דבכך חשוב שדה אילן. מי לא אמר ר' ישמעאל במתני' להיכא דאכל חד פירא הוי חזקה לכולהו פרי דכל היכא דכנס את תבואתו דמי כמאן דמסק

אחת והיכא דמסק את זיתו נ) אולי ל"ל ור"ע סבר ניר הוי

את זיתו וכנס קייצו בפעם

בסוף המוכר

מוכר

אפי' יום אחד נמי. יכול לעשות בו ניר: פירא רבא ופירא זועא איכא בינייהו. ר' ישמעאל ס"ל דלא הוי חזקה עד שילקט פירא רבא דהיינו כשנגמרה כל התבואה לפיכך לריך שלשה חדשים כגון שעורים ושבולת שועל ועדשים שגדלים בג' חדשים ור"ע סבר פירא זוטא דהיינו כגון

שחת שגדל בשלשים יום הויא חוקה

אע"פ שלא נגמרה החבואה אי נמי

כגון ירק דגדלין הירקות בחדש אחד:

נרה שנה. בלח זריעה: ושתיק. ולח

מיחה ומדלא מיחה הפסיד: כל שיבא

ושיבה דכרבו ליעול בה. כל קיסמים

שבמחרישה יכנים בה כלומר הלוחי

ויחרוש הרבה עד שתכלה מחרשתו

ותתרפה הקרקע ואח"כ אטלנה

ואזרענה אני: ילמדנו רבינו ניר

הוי חוקה. בשדה הבעל ודי בחוקת

י"ב חדש ושני ימים: רבי ישמעחל

ור' עקיבה דמתניתין. כדחוקמינן

דכ"ע ניר לא הוי חזקה כלומר יום

א' בשנה שנר בו שדהו אינה חזקה

להחשב כשנה שלמה לחשבון ג׳

שנים: זו דברי רבי ישמעאל ור"ע.

דאמרי במתני' [כח.] שדה הבעל חזקתו

ג׳ שנים ואינה מיום ליום אלא י״ח

חדשים לר׳ ישמעאל וי״ד לר״ע אבל

חכמים אומרים חזקתן שלש שנים

בכל דבר מיום ליום. ואליבייהו דהני

רבנן פרישנן בריש פירקין [כט.] טעמא

דחוקת ג' שנים דעד שלש שנים

מיזדהר איניש בשטריה טפי לא

מיזדהר וכוותייהו דהני רבנן אליבא

דרב קיימי כדמוכח סוגיא דמכילתין

דלא אזיל בתר לקיטת ג' פירות של

ג׳ שנים אלא ג׳ שנים שלמות בעינן

בכל דבר ומשום דאין אדם מהר

בשטרו יותר מג׳ שנים: לאו למעוטי

ניר. דהא אפי׳ פירא רבא ופירא

זוטא קא ממעט וכ"ש ניר דהא מיום

ליום קתני למעוטי אפי׳ שנים

מקוטעות אלמא ניר לא חשיב חזקת

יום אחד דידיה כשנה שלמה דאם כן

די בי"ב חדש ושני ימים ואנן שלש

לא הוי חזקה והכא פירא רבא ופירא זומא שנה אינה חזקה ר' אחא אומר הרי זו שמואל זו דברי רבי ישמעאל ורבי עקיבא אמר רבי שמעאל בד"א בשדה הלבן: אמר אָביי מָדרבי ישמעאל נשמע לרבנן

אפילו יום אחד גמי אלא דכולי עלמא "גיר

איכא בינייהו ת"ר ניר אינו חזקה וי"א הרי זה חזקה (6 ל) מאן י"א אמר רב חסדא ר' אחא היא דתניא נרה שנה וזרעה ב' נרה ב' וזרעה חזקה א"ר (0 אשי שאלית כל גדולי הדור ואמרו לי ניר הרי זה חזקה א"ל רב ביבי לרב נחמן מאי מעמא דמ"ד ניר הוי חזקה לא עביד איניש דכריבו ליה לארעיה ושתיק ומ"ם דמ"ד ניר לא הוי חזקה מימר אמר כל שיבא ושיבא דכרבו לעייל ביה שלחו ליה בני פום נהרא לרב נחמן בר רב חסדא ילמדנו רבינו נירא הוי חזקה או לא הוי חזקה אמר להו ר' אחא וכל גדולי הדור אמרי נור הרי זה חזקה אמר רב נחמן בר יצחק ירבותא למיחשב גברי הא רב ושמואל בבבל ור' ישמעאל ור' עקיבא בא"י אמרי ניר לא הוי חזקה ר' ישמעאל ורבי עקיבא מתני' היא רב מאי היא דאמר רב יהודה אמר רב זו דברי ר' ישמעאל ורבי עקיבא אבל חכמים אומרים חזקתה ג' שנים מיום ליום מיום ליום למעומי מאי לאו למעומי גיר דלא שמואל מאי היא דאמר רב יהודה אמר אבל חכמים אומרים עד בשיגדור שלש גדירות ויבצור ג' בצירות וימסוק ג' מסיקות מאי בינייהו אמר אביי ידקל נערה איכא בינייהו י שעושה שלש פעמים בשנה): יהיו לו שלשים אילנות מממע עשרה לבית סאה אכל עשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו ועשרה בשנה זו הרי זו חזקה לאו אוכל י״ה הילנות בכל שנה שמה בחותן י״ה שהוכל חותן בשנה זו יש

שנים מיום ליום בעינן: דאמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי ר' ישמעאל ור"ע. דאמרי במתני׳ אבל בשדה אילן כנס את תבואתו ומסק את זיתיו וכנס את קייצו הרי אלו ג' שנים [לעיל כת.] אלמא משליקט ג' פירות בשדה אחת בשנה אחת בג' זמנים זה אחר זה חשיב לה חזקה: אכל **חכמים אומרים.** פירות (ג' שנים לריך עד שיגדור בתמרים ג' גדירות כו': מסיקות. בזיתים: מחי בינייהו. בין רב ושמוחל בין למר ובין למר ג' שנים בעינן: דקל נערה איכא בינייהו. דקל ילדה ובחורה (ד) דפחות מג' שנים שלמות טוענת ג' פעמים דלשמואל הויא חזקה בג' גדירות אע"ג דליכא ג' שנים שלמות ולרב בעינן ג' שנים מיום ליום. ורבינו חננאל פי' דקל נערה דקל המשיר פירותיו קודם גמרן מלשון גם חלני נערתי (נחמיה ה) לדברי שמואל דאמר בעינן ג' גדירות לא הוי חזקה דהא לא גדר לדברי רב דאמר בעינן ג' שנים והרי הוא מחזיק בו ג' שנים והויא חוקה ולפי הלשון הוה אפי׳ שמואל לא בא לגרוע מג׳ שנים והכי קי"ל. ל"ח פירש עוד דקל נערה דקל דיופרין שעושה פעמיים בשנה לשמואל בשנה ומחצה הויא חזקה דהא איכא ג' גדירות ולרב לא הויא חזקה דליכא ג' שנים: אמר אביי מדברי ר' ישמעאל נשמע להו לרבנן היו לו שלשים כו'. ה"ג לה. והכי פירושה דר' ישמעהל דבשנה אחת הוי חזקה בשדה אחת בשלש לקיטות בשלשה מקומות בשדה כדקתני כנס את תבואתו ומסק את זיתיו כו' מדבריו נשמע להו לרבנן דפליגי עליה כדאמר רב יהודה אמר שמואל לעיל ובעו ג' שנים דליכא פלוגתא בין ר' ישמעאל ובין רבנן אלא בשנה אחת וג' שנים אבל כל מאי דאמר ר' ישמעאל בשנה אחת אמרי רבנן בג' שנים: ממטע עשרה לבית סאה. דבית סאה לריך לעשר נטיעות כדאמר בלא יחפור (לעיל דף כו:) אבל אם פחות מבית סאה לי׳ אילנות הרי סמוכין ביותר והוי כיער ולא הוי חזקה דלא אחזיק כדמחזקי אינשי וביותר מבית סאה לי' נמי לא הויא חזקה בכל הקרקע אלא כנגד מה שלריך לאילנות: אכל י' בשנה זו כו' הרי זו חוקה. דכמי שהחזיק ג' שנים בכל השדה דמי שהיה אוכל בכל השנה מה שגדל בו:

מכר והוא הדין למקדים אילנות דהוי נמי האי שיעורא וברייתא דהמוכר את הבית (שם דף עב.) דקתני בהקדים עשרה לבית סאה פליגא וראיה מתוספתא דמכילתין דקתני (י) כי קנה ג' קנה קרקע וכמה יהו קרובים זה לזה כדי שיהא הבקר עובר בכליו

הגהות הב"ח (ה) גם' מאן י"א. נ"ב אע"ג דבהוריות דף יג אמרו די"ח היינו רבי נתן הכח קבלה היתה בידו וע"ל ר"פ קפנט שימום פירות דף לג ע"ב במ"ש התוס' בד"ה מאן י"א: (ב) שם א"ר אחא שאלית כל גדולי וכו' הכי זו חוקה: (ג) רשב"ם ד״ה אכל וכו׳ פירות של ג׳: וכר פירוע של ב. (ד) ד"ה דקל וכר דבפחות מג' וכר דהל לא גדר דמה שליקט מן הארץ ולא מן האילן לדנרי רנ: (כ) תום' ד"ה נרה וכו' ואומר ר"י דגרה דוקא כגון: (ו) ד"ה היו לו שלשים אילנות (ו) ד"ה היו נו שנשים חיננות הני אילנות לא בגדולים איירי וכו' בפ' לא יחפור ונראה דדוקה שלשים הכל חשע אילנות ממטע שלש וכר דלא בזיי בזיי הס"ד ונ"ב פירוש אילנות גדולים וכן פירוש אילנות גדולים וכן פירש בטור ח"מ" בסי' קמ"א בשם ר"י: (1) ד"ה ממטע וכו' דאע"פ שהו וכו' הטומדים ליעקר והעומדים כל"ל ומיכת ולותן נמחק: (מ) ד"ה ממטע וכו' חוקה ממכר דהיכא דקנה שלשה: (ע) בא"ד ה' אמות מכל לד: (י) בא"ד מחוספתה דמכילמין דקתני גבי קנה:

מוסף תוספות

א. בין חפירתן ועבודתן וצבירתן. ל"ן, [ואף ד]ניר לא הוה חזקה, ה"מ שנת הניר, אבל שנת של זרע, לתוכה משנכנס ופרנס כדרך הבעלים ולא יצאתה מחזקתו, הרי יצאתה מחזקתו, הרי זו חזקה ומונין לו משעת הניר. רעכ"ל. ב. ולא משכחת לה שיהא קרקע . טפילה להן אלא בהאי שיעורא בלחוד דהיינו במטע עשרה לבית סאה מצומצמים. ר"ן לקמן עב: ועיין רשב"א כאן. ועיין רשנ״א כאן. ג. דהיינו ס״ד אמות לכל אחד. תוס' ערכין יד.

רבינו גרשום (המשר) דמי כמאז דכנס את תבואתו

וכנס קייצו [בבת] אחת וכן וכנס קייצו [בבת] אחת וכן הכי נמי כנס את קייצו דחד פירא הוי חזקה לכולהו ולא בעינן לכל פרי ופרי ג' שנים . כי אם לכולהו פרי חד שתא. כי אם לכולות פריחו שתא. הכא נמי גבי אילנות היכא דאכל י' אילנות בשדה זו ולא אכל להני הוי חזקה ורכי נמי לכולה [שדה] -הוו י' חזקה הני להני אע"ג דלא אכל להו לכולהו אל גדרא אכל לחו לכולחו אילנות בשתא חדא, אכל י' אילנות בשנה זו (וי' בשנה זו) וי' בשנה אחרת וי׳ בשנה שלישית שאם בא המערער וערער לאחר ג׳ שנים ואמר הואיל שלה היו טעונין כולן פירות לא הייתי טעונין כולן פירות לא היתי מוחה שלא אכלתן כולן ניני חזקה. יכול לומר לו המחזיק אני אכלתים בזמן שהיו טעונין ולא מחות משום הכי הויא חזקה